

Begrijpend luisteren in de klas: een leerlijn verhaalbegrip en woordenschatvererving

Anne Vanderhaegen – Basisschool Sint-Janscollege Visitatie
Dr. Liselotte Vandenbussche – Arteveldehogeschool Gent

1

Onze school

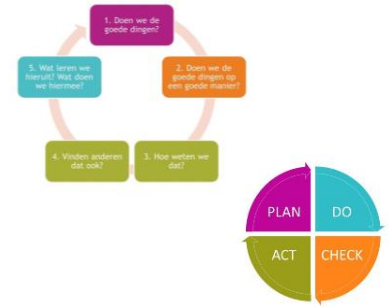

- Basisschool Sint-Janscollege Visitatie
- Gentse basisschool
- Grote school
- Diverse achtergrond bij leerlingen
- Organisatie kleuterschool
 - 8 klassen met maximum 24 leerlingen
 - Teamteaching met 5 teamteachers
- Brugfiguur

2

Kwaliteitsontwikkeling

Op PDCA-cirkel

3

Kwaliteitsontwikkeling

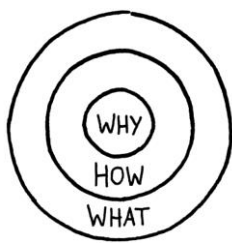

- Beginsituatie
 - Lage score voor verhaalbegrip ==> O5
- Focus gedurende volledig schooljaar
 - Expeditie taal + Kleine kinderen Grote kansen
- Informeren & inlezen op beleidsniveau
- Theorie opsplitsen & doorgeven
- Kernteam test uit
 - Ervaringen & successen delen
- Afspraken maken & uittesten (verticale leerlijn)
 - Ervaringen & successen delen
 - Afspraken bijstellen o.b.v. ervaringen
- Leerlijn doortrekken naar 1ste lj
- Evaluatie: screening schooljaar '25-'26

4

Why – how – what

Kritisch nadenken over wat we doen

5

Prioriteiten

Talenbeleid verder vormgeven

==> Verticale Leerlijn
==> Transfer thuis

6

Beslisboom begripjend luisteren

Beslisboom begripjend lezen & luisteren
Lieseflotte Vanderbusche – Arteveldehogeschool

<https://grotekansen.be/themas/1708-2/>

7

Beslisboom begripjend luisteren

Daan Hyskraan

*Daan Hyskraan, Anna Van Diepen & Pariche Van Diepen
Kanaal de lezer II, Broeklaan 2022*

8

Actief boeken verkennen

Bladwijspiegel
Sorteren per cover
Boekendans
Boekenzoeker
Boek/titel uitbeelden
Boekenquiz
Boekentrein

Personage zoekt boek

Boeken sorteren

Boekendans

9

Brede basiszorg of verhoogde zorg?

- Verhoogde zorg: Pre-teaching
 - Hardopdenkend voorlezen
 - Prenten + verteltafel
 - Woordenschat & verhaalbegrip
- Brede basiszorg: klassikaal interactief voorlezen
 - Prenten + verteltafel
 - Verhaalbegrip
- Herhalend voorlezen op verschillende manieren
- Voordelen:
 - Verhaal- en tekstbegrip
 - Woordenschatkennis
 - Begripjend luisteren → begripjend lezen

10

Pre-teaching: hardopdenkend voorlezen met prentenboek & concreet materiaal

Impressie ter voorbereiding: bezoek aan de bouwwerf

Kijktafel als teaser voor de andere kinderen

Pre-teaching: Daan Hyskraan

11

Pre-teaching

"De groep leerlingen die preteaching krijgt, varieert. Deels omdat we kinderen maandelijks koppelen aan een buddy die mee het verhaal mag ontdekken. Ze voelen zich **niet de kneusjes**. Ze zijn spionnen die 'geheime info' meekrijgen. Terug in de klas mogen ze een tipje van de sluis lichten over het boek. Daarmee wakkeren ze de nieuwsgierigheid van de klasgenoten over het nieuwe thema aan."

Artikel Klasse: Sterke taal bij kleuters: da's afgesproken!

<https://www.klasse.be/661378/sterke-taal-in-de-kluterklas/>

12

Beslisboom begrijpend luisteren

Vertelmomenten

VERTELMOMENTEN

- Impressie
- Introductie:
 - subtitel
 - illustratie
 - slot
- ik lees hardop-denkend voor
 - leesvraag stellen
 - positiefs gebruiken met vragen (antwoorden)
 - demonstratieve passende leesstrategieën
- ik lees interactief voor
 - leesvraag stellen
 - positiefs gebruiken met passende open vragen en dan interactief op basis van de leesvraag
- ik lees zuiver voor
 - ik zie of een element of iets grasping: spannings, details ...
 - ik zie terug op de leesvraag
 - ik maak of vervolg bij een mindmap
- Zelf slot

"nemen"
gradueel verrijken met kennis: de boeken + samenvattingen
 • bron: boekhouk

19

Voorlezen

Drie manieren

- Zuiver
- Interactief
- Hardop-denkend

20

Voorlezen

3 manieren

	Zuiver	Hardop-denkend	Interactief
Wat?	Voorlezen zonder onderbroken	Lezen wordt onderbroken	Lezen wordt onderbroken
Kinderen luisteren	Kinderen luisteren	Kinderen luisteren	Actieve rol bij kinderen
Tekst letterlijk voorlezen	Lkr stelt zichzelf uitdagende vragen + geeft antwoord	Lkr stelt uitdagende vragen, lln beantwoorden vragen	Lkr stelt uitdagende vragen, lln beantwoorden vragen
Lkr geeft hulp betekenis aan tekst	Lkr demonstreert lees- en denkproces	Lkr actief betrekken in strategieën	Lkr actief betrekken in lees- en denkproces
Interactie is beperkt	Interactie is beperkt	Hoge mate van interactie met lkr en lln onderling	Interactie
Doel?	Leesplezier	Luisterbegrip	Luisterbegrip

Bron: <https://www.arts.kuleuven.be/cto/materialen/lager/geletterdheid-1/lezen-en-laten-lezen/fiche-voorlezen.pdf>

21

Vertel-momenten

Hardopdenkend voorlezen

- Hardop zeggen wat je denkt (ik-vorm): modelleren
- Impliciete & onzichtbare strategieën verduidelijken
- Vragen stellen aan jezelf en zelf beantwoorden
- Voor, tijdens of na het voorlezen:
 - Leesdoel
 - Voorkennis
 - Voorspellen
 - Leesvragen
 - Visualiseren
 - Moelijke woorden
- Probleem oplossen, beoordelen, analyse, voorspellen/samenvatten

22

Vertel-momenten

Interactief voorlezen

- Spreek- en denkkansen voor de lln
- Verder bouwen op elkaars ideeën
- Voor, tijdens of na het voorlezen:
 - Leesdoel
 - Voorkennis
 - Voorspelling
 - Luistervraag
 - Samenvatten
 - Interactie onderling
- Open, uitdagende en functionele vragen
 - Verbinden eigen leefwereld
 - Beoordeling verhaal/personage
 - Analyseren
 - Samenvatten
 - Vergelijken
 - Oorzaak-gevolg
 - Middel-doel
 - Concluderen

23

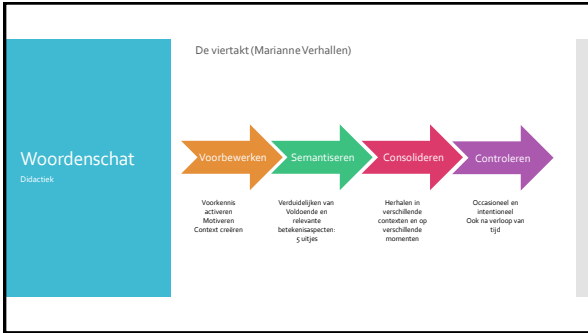
Leerladder: vragen beantwoorden (Justice & McGinty)

- Uitdagen: Als het antwoord gemakkelijk komt
- Ondersteunen: Als het antwoord moeilijk komt

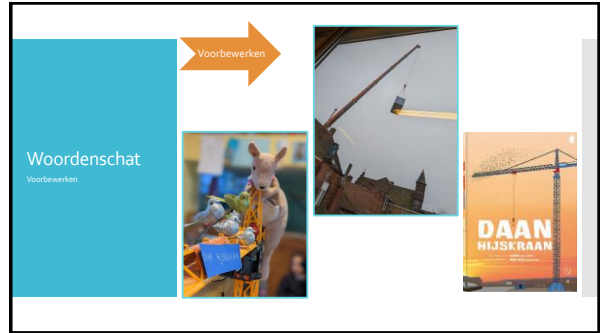
Vertel-momenten
 Interactief voorlezen: vragen leren beantwoorden

Bron: <https://kleutergewijs.wordpress.com/2022/10/12/wat-doe-je-als-en-kleuter-juw-vraag-niet-kan-beantwoorden/>

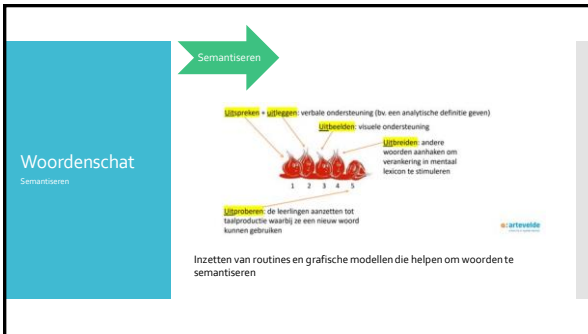
24

31

32

33

34

35

36

37

38

Verwerking

Begrijpende activiteiten

- Vervolgverhaal verzinnen
 - Brainstorm - uitschrijven & uittekenen
- Personages maken
- Decor maken
- Stop-motion video maken (= verhaalpad)
- Verhaal inspreken via micro (= verhaalpad)

39

Een vervolg voor het verhaal bedenken en uitschrijven

40

Een decor maken voor een stop-motion video en het verhaal inspreken.

41

Verwerking

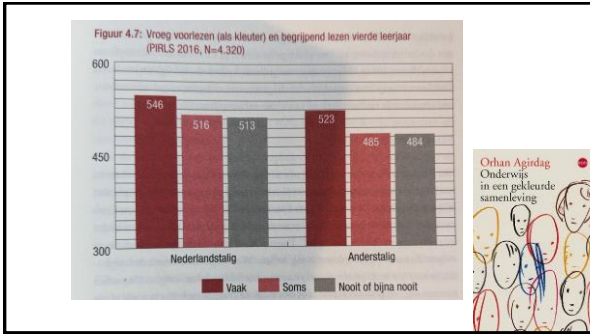
Buitenschoolse mogelijkheden voor transfer

Partnerschap met ouders

- Waarom ouders betrekken?
 - Het aandeel ouders dat niet graag leest, is in Vlaanderen groter dan in andere landen
 - 9% van de 1ln heeft ouders die zelden of nooit boeken voorgelezen hebben voor het eerste leerjaar
- Maar?
 - Leerlingen met wie ouders taalstimulerende activiteiten doen, scoren later beter in begrijpend lezen
 - De kans dat een kind uitgroeit tot lezer wordt 5 keer zo groot als ouders een actieve leesopvoeding voeren. De invloed van de 1kr hierop is 1,5.

PIRLS, 2021

42

43

Partnerschap met ouders

Ouders betrekken in leesbeleid

- Open onthaal
- **Filmpje delen met ouders**
- (meertalig) voorlezen met ouders
- **Focuswoorden vertalen**
- (meertalige) verteltassen
- **Bezoek aan de bibliotheek**

44

(meertalig) voorlezen met ouders, voor ouders

45

ONZE GOUDEN TAALESFRAKEN

- MIJN TAAL HELPT ME OP STAP VOORT IN HET HELEMAAL SWAP!
- ALS JE MIJ HODIG HEBT, BEN IK GRADE IN OURE TAAL HELPEN LIE ELKAND.
- MIJN THUISTAAL KAN MIJ HELPEN BIJ HET LEREN.
- IK KAN MIJN TAAL GEBRUIKEN OM ANDEREN TE HELPEN.
- IN EEN GROEP SPREEK IK EEN TAAL DIE BUIDELIJK IS VOOR ONS ALLESAMEN.
- IK WIL LIETEN WIE JE BENT EN WIE JE TAAL-GE REKT.
- WE GERAVEN HEEFDE TAAL IN GROEP, MAAR WE GEVEN ELKAND TIJD OM OVER TE SPRAGEN.
- IK SPAKEN OP EEN RESPECTVOLLE MANIER MET ELKAND EN WIL ZIJN EERLIK.
- IK GERUK MIJN TAAL OP EEN MOOIE MANIER, TONEL BUITER DE SCHOOL ALS HIER.

46

Belangrijke randvoorwaarden

- Investeren in kleuteronderwijs
 - Beleidsniveau
- Teamteaching
 - <-> zorg uit de klas
- Eén focus langdurig uitwerken
 - Herhaling werkt
- Less is more

47

Wat neem je mee?

- Wat vond je inspirerend? Overleg even per twee.
- Kies elk één idee en deel het met de groep.

48

Welke vragen
hebben jullie
nog?

Contactgegevens

- anne.vanderhaegen@bvisitatie.be
- liselotte.vandenbussche@arteveldehs.be